

Mottagare
Regionstyrelsen

Information. Region Gotlands deltagande i projektet "Isla Bonita"

Förslag till beslut

- Informationen tas emot.

Sammanfattning

Våren 2025 bjöds Region Gotland in att delta i en EU-ansökan inom Horizonprogrammet med fokus på restaurering av havs- och vattenmiljöer på öar. Tillsammans med bland annat Uppsala universitet Campus Gotland, Länsstyrelsen, Sportfiskarna och IVL Svenska Miljöinstitutet anslöt sig Region Gotland till projektansökan.

Projektet syftar till att skapa demonstrationsmiljöer på nio europeiska öar för att visa hur vattenrelaterade ekosystem kan återställas. Gotland blir en av tre demonstrationsöar i Östersjöområdet och kommer att genomföra restaureringsåtgärder på land, i vattendrag och i kustzoner.

Ansökan beviljades i februari 2026 och projektet startar nu i september med en löptid på fem år. Det är helfinansierat av EU och tillför Gotland drygt 13 miljoner kronor, varav cirka 7,4 miljoner disponeras av Region Gotland.

Projektet stödjer regionens mål om att säkra miljö och vatten, stärker arbetet med biologisk mångfald och ger värdefulla erfarenheter av naturrestaurering samt europeiskt samarbete på området.

Ärendebeskrivning

Våren 2025 fick Region Gotland en förfrågan om deltagande från ett forsknings- och utvecklingskonsortium i Spanien, som arbetade med en ansökan till EU:s Horizonprogram, närmare bestämt inom utlysningen "Restoring Ocean and Waters on Islands" (Horizon-Miss-2025-03-Ocean-06).

Uppdraget Ocean and Waters har tre övergripande mål till 2030: (1) Skydd och återställande av marina ekosystem och biologisk mångfald, (2) förebyggande och eliminering av föroreningar av våra hav samt (3) att göra den hållbara blå ekonomin koldioxidneutral och cirkulär.

Efter sedvanlig intern förankring inom Region Gotlands tjänstepersonsorganisation gjordes under senvåren 2025 en överenskommelse i arbetsgruppen för Blått centrum som gick ut på att Uppsala universitet

Campus Gotland, Länsstyrelsen och Region Gotland, tillsammans med Sportfiskarna och IVL Svenska Miljöinstitutet, samlat accepterade inbjudan att vara med i projektansökan.

Projektet går ut på att fysiskt bygga upp demonstrationsmiljöer som visar hur havs- och vattenmiljöer kan restaureras på öar. Sammanlagt kommer detta ske på nio europeiska öar, fördelade i tre havsområden (Nordatlanten, Medelhavet respektive Nordsjön/Östersjön). Gotland kommer bli en av demonstrationsmiljöerna i det sistnämnda havsområdet där de övriga två utgörs av Orkneyöarna och Bornholm. Gotland kommer genomföra restaureringsåtgärder i demonstrationsskala på land, i strömmande vatten och i kustvattenzonen enligt bilagd projektskiss.

Ansökan lämnades in till Horizonprogrammet i september 2025 och den beviljades i början på februari 2026. Projektet, som har namnet *Isla Bonita*, startar 1 september 2026 och kommer pågå i fem år. Totalt deltar inte mindre än ett 50-tal europeiska partners.

Bedömning

Gotland har många utmaningar kopplade till vatten. Fokuset på att lösa problemen kring vattenförsörjning är centralt, vilket gör att andra, angelägna utmaningar med kopplingar till vatten inte får samma uppmärksamhet.

Det aktuella projektet inom denna Horizonutlysning kan kopplas till Region Gotlands regionala utvecklingsstrategi (prioriteringen "Säkra miljö och vatten" och en av dess inriktningar "Skydda och förstärk tillgången till yt- och grundvatten). I genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi finns också ett specifikt insatsområde kring klimatförändringar och biologisk mångfald.

Eftersom det var meriterande för ansökan i sin helhet att så många lokala kommuner/regioner som möjligt var ansvariga för demonstrationsmiljöerna föll det sig naturligt att Region Gotland axlade rollen som lokal projektledare. Det bör understrykas att projektet är fullfinansierat av EU och kommer innebära att Gotland tillförs drygt 13 miljoner kronor utan krav på medfinansiering. Aktuell fördelning, beroende på växelkurs, är att Region Gotland disponerar ungefär 7,4 miljoner kronor av dessa.

Projektet kommer i hög grad innebära ett lärande på många nivåer. Inte minst kring hur Gotland ska förhålla sig till EU:s naturrestaureringsförordning och dess tillämpning i Sverige. Parallellt med praktiska åtgärder ska projektet också uppmuntra till samarbeten mellan och inom regioner.

För Region Gotland utgör projektet dessutom en möjlighet för internt lärande kring finansiering via andra europeiska källor än exempelvis regionalfonden och inte minst hur miljörelaterade mål inom regional utveckling kan omsättas i praktisk handling inom andra förvaltningar.

Bedömning av konsekvenser i tvärperspektiv

Ej aktuellt

Beslutsunderlag

Regionstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2026-06-26

Projektskiss Gotland Integrated Land-to-Sea Restoration Demonstrator 2025-06-30

Regionstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Regiondirektör

Stefan Persson
Regional utvecklingsdirektör